

ปล่อยวางวางเฉย

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๕

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ปล่อยวางวางเฉยอย่างไร ถ้าพูดถึงแล้วว่างคือว่าง ว่างไม่ต้องปล่อยวางเฉย ถ้าวางเฉยนี้เราปล่อยวาง เหมือนปกติเราว่าง เช่นๆ นี่เรานั่งสบายใจ เรานั่งแล้วไม่ให้วางเข้ามา กวนใจใหม่ ให้อ่างนี้มันจะเข้ามา กวน ปล่อยวางแล้วเดี๋ยวคนจะมากวนไป ปล่อยวางแล้วมันมีอยู่ถึงจะมีคนมากวน ต้องมาวางเฉยอีกทีหนึ่ง แสดงว่ามีต้นตอ มีผู้กวนอยู่ในใจ จริงไหม ปล่อยวางแล้วต้องวางเฉย ถ้าไม่วางเฉยแล้วเดี๋ยวมันจะไม่ว่างไป

ไอ้อย่างนี้ รู้! ปล่อยวางแล้วต้องวางเฉยด้วยหรือ ปล่อยวางแล้วกลัว ก็เหมือนกับพูดประสาเราว่าก็พวกเราแหละ คนสบายใจนี้ก็กลัวคนจะมากวน ก็เลสมันเต็มตัวใหม่ พวกเรากิเลสเต็มตัวใหม่? เต็ม! แต่ถ้าถึงที่สุดแล้วว่างก็คือว่าง จะปล่อยไม่ปล่อย มันว่างโดยอัตโนมัติ ธรรมชาติว่างมาตลอด ไม่ต้องมาวางเฉยอีกชั้นหนึ่งหรือ ว่างก็คือว่าง! แล้วว่างไม่ควรพูดด้วย

แบบนี้แหละที่พูดว่าว่างก็สมมุติกัน พอสมมุติเรายอมรับอยู่ ต้องมีสมมุติมาคุยกัน ว่าง สบายใจ จริงไหม? แต่ปล่อยวางแล้ววางเฉยอีก มันบอกชัดๆ เลยว่ามีกิเลสอยู่ในใจ พอมันจะคุยให้ขึ้นมาอีกรอบหนึ่ง นี่คำพูดนะ ถ้าคำพูดเป็นหลักความจริงนะ อีกคำพูดหนึ่งคือว่าพูดแบบกลอนพาไปไป พูดแบบเขาว่ากันนะ แบบว่าเป็นโวหาร แต่ความจริงรู้จริง ก็ไม่ใช่อีกล่ะ

เพราะคุณนะ นี่เราเอามือ เราถือนี้ เห็นไหม มันก็มีของอยู่ใช่ไหม เราปล่อยไปแล้วมันก็ว่างใช่ไหม ว่างแล้วมีอะไร ในมีอนะ ก็กลัวมันจะไปจับอีกเห็นไหม ตัวมือยังมีอยู่เห็นไหม แล้วพูดถึงละชั้น ๕ พูดถึงชั้น ๕ ไม่เคยพูดถึงมโนเลย จริงไหม? พูดถึงแต่ชั้น ๕ นะ ชั้น ๕ ขาด ชั้น ๕ ขาด ปล่อยชั้น ๕ แต่ชั้น ๕ เป็นภาระ ถูกต้อง! แต่ผู้ปล่อยชั้น ๕ คือใครล่ะ ปล่อยแต่ชั้น ๕ ๆ มันพูดนะ

ถ้าพูดนะ เอ้า! พูดตามหลักวิชาการนะ ๑ กิโลเมตรนี่ระยะทาง ๑,๐๐๐ เมตรใช่ ไหม เราก้าวหนึ่งประมาณ ๕๐ เซน ใช่ไหม เราว่า ๑ เมตรก็เดิน ๒ ก้าว ๑๐๐ เมตรก็ ๒,๐๐๐ ก้าว ๑,๐๐๐ เมตรก็พันก้าว? ก็ ๒๐,๐๐๐ ก้าว ใช่ไหม นี่เดินมา ๒๐,๐๐๐ ก้าวนี้มัน ก็เป็น ๑ กิโลเมตรใช่ไหม การทำมานี้ ๑ กิโลเมตรนี้จะรู้ว่า ๑ กิโลเมตรเลย แต่ว่าถ้าคนที่ มันไม่เคยเดิน ๑ กิโลเมตรนี้ มันไปมองหลักเขตหลักโค้ง เห็นสั้นๆ มันก็คิดว่านี่ ๑ กิโลเมตร เพราะคนไม่เคยเดินมันก็บอกว่า ๑ กิโลเมตรเหมือนกัน นี่คือโหวหารใจ

คำพูดว่า “๑ กิโลเมตร” หรือคำพูดว่า “ว่าง” แต่เนื้อหาความว่างมันต่างกับการ กระทำใช่ไหม นี่พูดถึงว่าจะซักเข้ามาที่ว่าถ้าพูดตามทฤษฎี เราก็บอกว่า ๓ ชั้น ถ้าตาม ทฤษฎีที่ว่าความว่างนะ แต่มันว่างด้วยอะไรละ เราถึงบอกว่าเราตอบเป็น ๒ ประเด็นใจ

ประเด็น ๑ คือว่าถ้าเป็นความจริงก็ อ้าว ดีให้อย่างที่ว่านี่ ให้พระอนาคามี แต่ถ้า เป็นความว่างแบบโลกเขา ความว่างธรรมดาที่ปลุกชุนั่นแหละ ความว่างแบบสมาธิใจ ความว่างในฉาน แล้วซักมาแล้วมันจะเป็นอย่างนั้นทั้งหมดเลย เพราะว่าปล่อยว่างวางเฉย ใจคำนี้มันจะฟ้องถึงว่าตัวเองไม่เคยวิปัสสนาเลย ถึงได้ว่างไว้เฉยๆ ใจ ถ้าวิปัสสนาแล้ว จะไม่ใช่คำว่าวางเฉย ต้องต่อสู้ ต้องสมุจเฉตปหานนะ

แต่เขาก็ใช้กันอยู่เพราะเป็นตำรา ถึงว่ามันเอามาใช้ตรงไหน เวลาที่มันขาดนี้ อย่างเช่น กินข้าวนี้ ช่วงไหนที่ตักขึ้นมามันจะรู้ตลอดเวลาใช่ไหม แต่นี่มันไม่เคยพูดถึง กิริยาการกินข้าวเลย แต่เดินมาก็ จันอิม ๆ นี่แล้วก็พูดกันว่า จันอิม แล้วข้าวกินตรงไหน ละ โอ้! กินก็เข้าตั้งจุมกสิ

นี่พูดถึงทางนั้นนะ ถึงบอกว่า ฮือ..ฮือ..เลย แต่ไอ้กลอนก็ส่วนกลอนนะ ส่วนที่ว่าเป็นธรรมะนี่กลอนพามา ไม่ได้พูดถึงตรงนี้เลยนะ เพราะว่าไอ้อย่างนี้มันถึงว่าไอ้ที่ว่าวาง เฉยๆ นี่ มันยังมีอีกตัวหนึ่งใจ

มันจะซักกลับมาตรงที่บอกว่า ทำไมถึงว่าสังขารมันปรุงแต่ง? ไม่เห็นสัญญาใจ ถ้าเห็นสัญญาแล้วก็ต่อเนะ มันพูดถึงว่าสัญญานี้เป็นตัวจุดประกาย ตัวสัญญานี้เป็นตัวจุด ประกายเฉยๆ ตัวสัญญานี้ถ้าเทียบแล้วก็คือตอจิตใจ คือตัวจิต ตัวพลังงานเฉยๆ เลย แต่ตัว สังขารคือตัวปรุงไป ถ้าไม่ได้กลับมาตรงนี้จะไม่ซึ่งใจเรื่องตรงนี้นะ ถ้าจะซึ่งใจเรื่องตรง นี้ต้องมาเห็นภพใจ สัญญามันก็ภาวสวะ ภพใจ อวิชชาสวะ ภาวสวะ อะโรนะ ภาวสวะ

ภพใหม่ อวิชชาสวะ กามาสวะ อาสวะ ๓ อนุสัย ๖ อันนี้ถึงว่าลงอนุสัย ตัวนี้เป็นตัวจุดประกาย ตัวสติปัญญาที่มันรับรู้เฉยๆ เลยนะ แล้วมันค่อยแบ่งออกไป แล้วสังขารค่อยปรุงออกไป เห็นไหม

มันต้องมาตรงนี้ๆ เป็นผู้ละขั้น ๕ ขั้น ๕ นั้นขาดออกไป ที่ว่าขั้น ๕ เป็นอนิจจัง ฟังๆ คุณะ ฟังดูแล้วมันจะเป็นแบบอันนี้หมดเลย เป็นอะไร? เป็นวิชาการ แล้วตัวเองก็ไปกดไว้ไง ถึงว่าปล่อยว่างวางเฉย ว่างเฉยไว้ ถ้าไม่วางเฉยเดี๋ยวมันเกิด

นี่ถ้าจะพูดถึงการอย่างนั้นนะ พูดถึงที่ว่าว่างโดยสมาธิใจ แต่ถ้าว่างด้วยทฤษฎีที่ว่าว่าง เออ ยกให้ ดีเป็น ๒ ประเด็น เพราะว่ามันไม่ได้คุยกันอยู่แล้ว เพราะว่าเขาตายแล้ว ทั้งคู่ ไม่ได้พูดกัน

แล้วฟังนะ ถ้าสมมุติละ สมมุติเลย นี่เราคุยกับพระ หรือคุยกับใครก็แล้วแต่ ใครมาคุยกับเราแล้วไม่ต้องคุยอะไรซ้ำ ไม่ต้องคุยซ้ำ แค่นั้นแค่นั้น รู้ตลอด ก้าวเดินมาต้องรู้

ฆ่าเหลนเป็นโสดาบัน ขาด! ฆ่าหลานเป็นสภิกาคามินะ เพราะฆ่าทีเดียวใช้ใหม่ ฆ่าเหลนเป็นโสดาบัน ฆ่าหลานเป็นสภิกาคามิ ฆ่าลูกเป็นอนาคามิ ฆ่าพ่อเจ้าวัฏจักรใจ แล้วพอฆ่าแล้วนี่ต้องฆ่าบ่อยๆ ใหม่ คนตายไปก็หน

ถ้ากิเลสตายแล้วนะ ฆ่าไปสมมุติแต่แต่ละครั้งแล้วไม่ต้องกลับไปถามว่า เฮ้ย! กิเลสมีอยู่ไหน ไม่ต้อง ไม่ต้อง ตายหนเดียว! สมมุติปะทานหนเดียว นี่ถามซ้ำถามซากถามซ้ำถามซ้อน ตายแล้วเขาก็ไปปลุกศพขึ้นมา เอ๊ะ ตายหรือยัง ตายแล้วก็ไปศพ ตายหรือยัง ตายแล้วก็ไปเอาศพมา ว่าตายหรือยัง บ้าหรือ?

ถ้าอาจารย์ยังเป็นอย่างนี้นะ แสดงว่าอาจารย์นี้โง่มากเลย อาจารย์นี้ใช้ไม่ได้! เราได้ชักใครไปแล้วนี่ ไอ้เม้งหรือใครก็แล้วแต่เนี่ย เอ๋ชื่อเลยนะ ตรงไหนตรงนั้น ไม่ใช่คนโง่ ไม่ใช่คนไม่มีสติ ไม่ใช่คนจำไม่ได้เลย เพราะอย่างนี้นั่นก็เหมือนกับว่า เอ็งมีเงินอยู่เท่าไร เอ็งมีเงินอยู่เท่าไรก็มีอยู่เท่านั้นละ มันจะเพิ่มมาจากไหน เป็นไปไม่ได้ นี่พูดถึงมีเงินนะ

แต่อันนี้คือการฆ่านะ การฆ่าคือการสมมุติปะทานแต่ละขั้นตอน ฆ่าเหลนเป็นโสดาบัน เป็นอกุปปรกรรมไม่เลื่อมจากตรงนี้ได้ขาด ไม่ต้องไปถาม กิริยาจะเป็นอย่างไร

เรื่องของมัน แต่ใจมันต้องเป็นตรงนี้เด็ดขาด! เป็นสภิกษาคามีแล้วก็ยังเป็นสภิกษาคามีเด็ดขาด
ได้เป็นอกุปปิธรรม ไม่เสื่อมจากนี้เด็ดขาด

แต่ถ้าเดินขึ้นไปแล้วเสื่อม เพราะเดินขึ้นไปนี่ไม่รู้ ไม่รู้แล้ววง พองวงแล้วมันปล่อย
วาง เข้าใจว่าเพราะมันไม่เคย แต่พอขึ้นไปถึงแล้วมันขาดจริงๆ แล้วก็ขาด ขาดแล้วคือ
ตาย ก็เลยตายแล้วต้องไปถามอีกหรือ อยู่ไหม? อยู่ไหม?

นี่มันรับไม่ได้เลย ทำไมถึงเลิกกันขนาดนั้น ทำไมไม่เด็ดขาด ธรรมะไม่เด็ดขาดไม่
มีละ จะนุ่มนวล คนจะนั่งขนาดไหนนะ คนจะเป็นอย่างไรก็แล้วแต่นะ แต่ถ้าขาดแล้ว
มันพูดได้นะ อาจารย์พูดว่า “อาจหาญมาก”

พระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์บนเขากิษฌณภู ในถ้ำสุกรขาคา เห็นไหม ทำไมรู้ว่า
ตายตรงนั้น ขาดตรงนั้น แล้วจากตรงนั้นมาพระสารีบุตรจะทำตัวอย่างไรก็ไม่เกี่ยว มัน
เป็นกิริยาของชั้นนี้เลย แต่กิเลสมันขาดตั้งแต่ตรงนั้นแล้ว ไม่มี! ทำไมถึงต้องมาถามกัน
ตลอด

คนถามนี่มันก็น่าสงสัยแล้ว คนตอบก็สงสัย คนถามก็สงสัย มันถึงบอก อืม อือ
ถ้าอาจารย์สงสัยมันจะไปไหนวะ ถ้าให้กำลังใจไม่ใช่พูดอย่างนี้ ให้กำลังใจก็ต้องให้
กำลังใจ ไม่ใช่ให้กำลังใจอย่างเดียวนะ เรามองในฐานะที่ว่าเอาคนป่วยมาขายเลยนะ คน
เจ็บขนาดนี้ทำไมไปชักไปถาม

ครูบาอาจารย์เรานะ เวลาจะเสียนี้ ออกไปให้หมด ออกไปให้หมด ออกไปไกลๆ
นะ ให้ท่านอยู่ของท่าน ให้ท่านบริหารจัดการของตนเอง อันนี้เอาคนโน้นเข้าไปยุ่ง เอาคนนี้
เข้าไปเทศน์ให้คนป่วย คนนั้นเทศน์ออกมา คนโน้นเทศน์กลับไป อ้อ! รับไม่ได้ จนลูกเขา
พูด เห็นไหม ลูกเขาจับไม่ได้เลย ลูกบอกว่าออกมาสิ แต่แม่ไม่ยอม ลูกบอกว่ามีแต่โครง
กระดูก มีแต่ซี่โครง เห็นอะไรไหม? เห็นอะไรไหม? เห็นซี่โครงไง เห็นแต่ผอมแห้งโง่
ลูกตอบเลย เห็นไหม

ไอ้อย่างนี้ยังออกไปยุ่งข้างนอกมันยังยุ่งอะไรไหม ไปสิ ให้กำหนดอยู่ในใจนั้นนะ
ไอ้ข้างนอกอยู่ข้างนอก อย่าไปกวนสิ นี่กวนกันนะ โอ้โฮ! อ่านแล้วมันทั้งโลกทั้งธรรม
เลย ไปกวนขนาดนั้นหรือ

คนเรามันป่วยขนาดนั้นมันก็ต้องบริหารขั้นชี้ไข่มุขไหม แล้วขั้นชี้มันบีบรัดมาเห็นไหม ที่พูดเลยละ ขั้นชี้ไม่มีหรือ? มีสิ ทำไมจะไม่รัด ทำไมจะไม่บีบ ขั้นบีบ ขั้นรัด แต่รู้เท่ามันก็ปล่อยวาง ขั้นชี้มันก็ธรรมดา

เริ่มต้นแบบว่าในทฤษฎีก็มี แต่ทำไมเอาออกมาวนอยู่ตลอด วนอยู่ตลอด ความไม่แน่ใจ ความลังเลสงสัยเป็นธรรมดาไหม? เป็นนิเวศธรรมนะสิ ไม่ใช่ธรรมนะสิ เป็นนิเวศนะ ความลังเลสงสัย แล้วผู้ปฏิบัติเป็นครูบาอาจารย์ยังลังเลสงสัยได้อย่างไร เพราะมันยังลังเลสงสัย ให้กำลังใจจะไม่พูดอย่างนี้หรือ ให้กำลังใจนะมี

อาจารย์ถวิลนะ ตอนใกล้จะเสียนะ ท่านเป็นโรคประจำตัวอยู่แล้ว อยากฟังเทศน์มาก ขอฟังเทศน์อาจารย์มหาบัว ขอฟังเทศน์เลย เอาเทปไปให้อาจารย์ท่านเทศน์แล้วอัดเทปมาเปิดฟังเลย นอนฟังเทศน์..พระพุทธรูปเจ้าเวลาเจ็บไข้ได้ป่วยนะให้พระสวดโพชฌงค์ มันพูดถึงกิริยาของจิตมันหัก มันหลุดอย่างไร นอนฟังนะ ฟังแล้วมีกำลังใจไง ไม่ใช่ให้มาเทศน์ ให้ฟัง ให้ฟัง

มีครูบาอาจารย์เวลาจะเสียนี้อยากฟังเทศน์อาจารย์ อยากฟังเทศน์อาจารย์ อยากฟังเทศน์ไหน เพราะฟังเทศน์นี้เราก็กำลังกำหนดอยู่ ถ้ามีเทศน์อยู่นะมันก็เหมือนว่า ถ้าพูดประสาธนะ การดูหนังนี้มันก็มีหนังใบ้ แต่ถ้าเราดูหนังด้วยแล้วเปิดเทปด้วย หนังมีเสียงเห็นไหม อู้! มันก็สนุกนะสิ หนังใบ้หมายถึงว่าเรากำหนดจิตของเราอยู่ เราบริหารจัดการของเราอยู่ แต่มันก็ต้องบริหารของเราเอง ถ้ามีธรรมะครูบาอาจารย์มาเป็นเสียนะ มันเข้ากันผลัวะผละ ผลัวะผละ มันก็สนุกนะสิ มันก็ทำให้เพลิดเพลิน จริงไหม? โอ้โฮ โอ้โฮ เลยนะ เพราะไม่เคยเราไม่ว่ากันหรือ

แต่พูดถึงนะ โอ้เรื่องการที่เป็นประโยชน์ของเขา เราใช้ให้เป็นประโยชน์ เราก็ก็น่าไม่ได้พูดว่าเขาไม่มีอะไรเลย แต่นี่พูดถึงว่านี่มันเป็นอย่างนี้ การเดินมาผิด แล้วพูดถึงนะ ใครอ่านก็แล้วแต่ ตำราแบบนี้ก็ต้องหลายๆ ไปงเลย ไม่ใช่ไปงเดียว

อันนี้ถ้าอย่างนี้บีบนี้ แล้วถ้าตำราผิด เข้มทิศผิด แล้วการปฏิบัติมันจะไปจบที่ไหน เราไม่ได้ปฏิเสธว่าเขาไม่เป็น เขานะเป็นหลักการได้สำหรับผู้ที่ปฏิบัติใหม่ๆ ก็เหมือนที่ว่าพวกนี้พาเพื่อนๆ มา เห็นไหม ที่เขาพากันไปภาวนานานะ เราก็ก็น่าได้ว่าเขาผิดนะสมาธิได้ไข่มุข แต่วิปัสสนาไหม ยกขึ้นไหม มันจะเสีย เสียช่วงนั้น

ไอ้นี้ก็เหมือนกัน ลองอันนี้ผิด อย่างนี้ถูกนะ คำว่า “ปล่อยวางเฉยๆ” ธรรมชาติของจิตมันเป็นอย่างนั้น จี้เกียจ จิตเป็นสมาธิแล้วไม่ออกวิปัสสนาหรือ ปล่อยวางๆ มันเป็นอย่างนั้นตลอด มันปกติอยู่แล้ว เพราะจิตมันก็อยากจะเป็นอย่างนี้อยู่แล้ว แล้วถ้ามันมาอ้างตำราอย่างนี้ เหมือนมันเข้ากันเลยนะ

ก็นี่ไง ปล่อยวาง วางเฉย สบาย โลง่ใจ โลง่สติ มันอย่างนี้ พอมันตีกลับปั๊บก็ เฮ้ย! ไม่ไหวแล้ว มาแบบน้ำป่าแล้ว เพราะมันชะล่าใจไง มันพลิกไป

แล้วอาการแบบนี้ะ เราอยู่ในวงการพระเราเห็นมาเยอะ พระเป็นอย่างนี้เยอะเลย ขนาดที่ว่าเพื่อนเราอะ ปู๊บรวมหมดเลย ประกาศเลย “เป็นอนาคามี” เขาก็แห่กันอยู่พักใหญ่ มันรวมใจ มันสงบ พอสุดท้ายแล้วนี่นักเลง พอมันเสื่อมบอกเลย “ที่ผมพูดไปนี่ ขอโทษนะ มันหลงผิด มันเสื่อม” เดียวนี้มันเสื่อมหมดแล้ว เดียวนี้เป็นปุถุชนธรรมดา

นี่พระพูดอย่างนี้เลยนะ พระพวกเรานี้แหละ เวลามันรวมนี้มันว่างหมดนะ ก็ว่าเป็นอนาคามี ประกาศตนเลยว่าเป็นอนาคามีอยู่กลางศาลา พระนี้รับฟังกันหมด แล้วพอมันเสื่อมก็มาประกาศตนอีกเหมือนกันว่า “ไอ้ที่ผมพูดไป ขอโทษครับ ผมเข้าใจผิด ผมหลงไป” เพราะมันมีวินัยบังคับใจใหม่ ผู้ที่หลง ผู้ที่ลุ่มหลงไปนี้ไม่ถือว่าเป็นอาบัติใจ พอมาเข้าใจถูกต้องแล้วก็มาบอกเลยว่า “ไอ้ที่เข้าใจนั้นพลาดไปแล้ว” นี่เพราะมันอยู่ในวงใจแล้วเขามีของจริงใจ ก็ปล่อยให้พลาดกันไป

ไอ้ที่มันเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว แล้วมาเจออย่างนี้มันชี้ตรงนั้นเลย มันเป็นทางเดียวกันเลย ถึงได้พูดไป ถึงได้เป็นห่วงไป มันเป็นธรรมชาติที่ว่าจิตจะเป็นอย่างนี้ ใครปฏิบัติก็จะเป็นอย่างนี้ มันจะลงๆ อย่างนี้ แล้วก็ปล่อยไปเลย แบบกดใจ พยายามกดๆ ไม่ให้หญ้ามันเกิดได้ไง จะว่าไม่ได้พิจารณานะพวกโยมก็ถือว่าพิจารณา เอ้า ก็ขั้น ๕ มันไม่ได้เป็นอนิจจังใจ ขั้น ๕ มันไม่ได้เที่ยงใจ ก็ไม่เที่ยง กินอยู่เดี๋ยวก็หิว ไม่ต้องมีใครบอก ไอ้ว่ามันก็รู้ ไม่มีนมเดี๋ยวมันร้องตายเลย

มันเป็นธรรมชาติที่มันไม่เที่ยง ก็รู้ๆ กันอยู่ แต่ไม่เที่ยงอย่างไรละ ทำยังไงถึงจะเห็นความไม่เที่ยงของมันนะ มันสมุจเฉตตรงไหน เพราะมันไม่มีสมุจเฉตตรงไหน มันถึงได้พูดไปไง มันถึงได้ลั้งเลตงสัย มันถึงได้ถามแล้วถามเล่าไป อย่างที่พระสารีบุตรเห็น

ไหม ตรงนั้น ตรงนั้น เหมือนครูบาอาจารย์เราณะ ที่นั่น วันที่เท่านั้น ขาดตรงนั้น มันต้อง
รู้ขนาดนั้นนะ ไม่อย่างนั้นขณะจิตที่มันเป็นอย่างนั้นเป็นได้อย่างไร ไซ้ไหม

แล้วขณะอย่างนี้ รู้ขนาดนี้ แล้วเราก็เป็นอาจารย์เราไปถามนี้ ถ้าขณะมันเกิดตรง
นั้นต้องรู้ตรงนั้นสิ นี่เดี๋ยวก็ชม โอ้โฮ! ยก่องเลย เดี่ยวพຽງนี้มันหายไปอีกแล้ว แล้ว
ขณะที่ฟังทีแรกขณะนั้นก็คิดสิ มันฟ้องทั้งอาจารย์ ทั้งลูกศิษย์จริงๆ อันนี้ฟ้องหมดเลย

ถ้าถามครั้งแรกมันยังไม่ขาดก็ต้องบอกว่าไม่ขาด แล้วมาถามวันหลังสิ นี่วันแรกก็
ขาด ยก่องประเสริฐ วันที่ ๒ ก็ขาด วันที่ ๓ ก็ขาด โอ๊ย ใ้ันนี้มันตายหลายหนเว้ย กิเลส
ตายแล้วตายเล่า ตายแล้วตายเล่า ตายอยู่นั้น แล้วตายไม่ตายจริง ถ้าขาดต้องทีเดียว ทีเดียว
เลย สมุจเฉททีเดียว แล้วไม่มีพื้น ตายแล้วตายเลย หนเดียว มรรค ๔ ผล ๔ ไม่ใช่มรรค
พร้าเพรื่อ นี่มรรคพร้าเพรื่อ มรรคและ มรรคอย่างนี้มรรคพร้าเพรื่อ

สรุปเลย เพราะอย่างนั้น เรานั้นก็ไม่ได้ มันไม่พุดถึง แต่ธรรมะเราก็ค่อยๆ รื้อดู
อย่างที่เอ็งว่าจะรื้อดูอีกทีหนึ่ง ลงอันนี้แล้ว (เทปสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)